

Оксана МОСІЄНКО, к.е.н.,
Ірина ХРОБУСТ
викладачі ВСП “Житомирський
торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ”

ВПЛИВ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ НА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ

Сучасній моделі соціально-економічного розвитку України повинна відповідати ефективна система фахової передвищої освіти, яка може швидко адаптуватися до запитів ринку праці та забезпечувати його конкурентно спроможними фахівцями. Саме на рівні фахової передвищої освіти спостерігається тісний зв'язок теоретичного навчання з практичною підготовкою, що забезпечує формування у студентства професійних здібностей та фахових компетентностей. Одним з напрямів поліпшення професійної підготовки майбутніх спеціалістів у системі фахової передвищої освіти є інтеграція змісту, форм та методів класного та позааудиторного професійного навчання. Означений патерн сприяє формуванню професійних компетентностей студентів на засадах інтегрованого підходу до вивчення спеціальних дисциплін. Професійна позааудиторна робота формує зацікавленість та мотивацію студентів у навчанні, усвідомленість необхідності вивчення спеціальних дисциплін, підвищує успішність, якість виконання практичних та курсових робіт, активізується інтерес до науково-дослідної роботи.

З огляду на це, актуальними завданнями, що потребують невідкладного розв'язання, є заміна освітньої парадигми із системи, орієнтованої на викладача як "ретранслятора знань", на систему, орієнтовану на студента, згідно з якою модель поведінки студента змінюється від пасивного засвоєння знань до дослідницько-активної, самостійної та самоосвітньої діяльності. Таку зміну забезпечує компетентнісний підхід організації навчання, який полягає в оновленні змісту, методології та відповідного освітнього середовища, через взаємодію з ринком праці, підвищенням конкурентоспроможності майбутніх фахівців.

Зауважимо, що поняття «компетенція» розкривається як сукупності взаємопов'язаних якостей особи (знань, умінь, навичок, способів діяльності), що задаються стосовно певного кола предметів і процесів, і необхідних для якісної продуктивної діяльності відносно них [1]. Натомість «компетентність» – це особистісна якість людини, яка характеризує її здатність самостійно приймати оптимальні рішення та ефективно реалізовувати їх у конкретних життєвих ситуаціях або у певних галузях діяльності [1]. На нашу думку, професійна компетентність фахівців – це поєднання знань, умінь, навичок з творчим ставленням до справи, розвитком здібностей, інтересів, особистісних якостей, прагнень та здатності ефективно використовувати досвід в конкретній професійній ситуації.

Умови формування професійної компетентності студентів фахової передвищої освіти ілюструє рис.1.

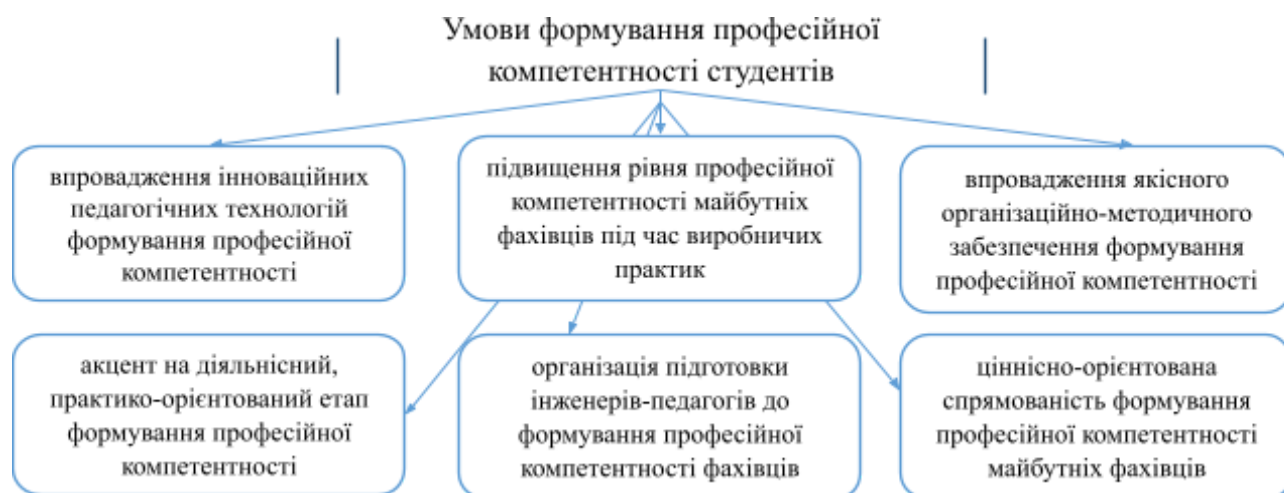

Рис.1. Умови формування професійної компетентності студентів

Різноманітність компонентів у структурі формування професійної компетентності забезпечується не лише під час аудиторних занять (лекцій. Практичних робіт, семінарів та різних видів практик), а й під час позааудиторної діяльності студентів. Позааудиторна діяльність розширює рамки застосування інтеракції для розвитку пошукової, дослідної та творчої діяльності студента, що формує його професійну компетентність. Позаурочна (позааудиторна) робота – складова навчально-виховного процесу освітнього навчального закладу, одна з форм

організації вільного часу здобувачів освіти [1]. Ця діяльність може здійснюватися таким чином [2]:

- позаурочна самостійна діяльність студентів;
- позаурочна робота викладачів професійних дисциплін зі студентами;
- система співпраці студентства зі стейкхолдерами.

Позааудиторна діяльність тісно пов'язана з додатковою освітою майбутніх фахівців, вона орієнтована на вільний вибір та застосування здобувачами освітніх послуг додаткових професійних практичних знань. Головною метою позаурочної роботи, в цьому ракурсі, є розвиток мотивації суб'єктів освітньої діяльності до пізнання та творчості, їхнього особистісного та професійного самовизначення, адаптації до професійного життя та соціалізації у суспільстві.

У Житомирському торговельно-економічному фаховому коледжі використовуються такі форми позааудиторної діяльності студентів, що формують професійні компетентності:

1. Навчальна екскурсія на виробничі підприємства — форма організації навчального процесу, спрямована на вивчення студентами процесів організації фахової діяльності у різних господарських сферах. Така форма навчальної діяльності збагачує практичними знаннями з професійних дисциплін, допомагає виявити практичну значимість знань, сприяє ознайомленню здобувачів освіти з досягненнями науки, техніки, сучасних виробничих технологій.

2. Виставки професійних та творчих робіт студентів. Такі виставки організують для підвищення пізнавальної активності студентів, розвитку умінь і навичок раціоналізаторства та винахідництва в обраній спеціальності.

3. Інтерактивний тренінг – це методика інтерактивного навчання, яка складається із сукупності практичних вправ з моделювання реальних або віртуальних ситуацій навчального чи професійного характеру і яка дозволяє його учасникам за короткий час не лише набути нових знань, сформуванати нові уміння і навички інтелектуальної діяльності, змінити ставлення до певних стереотипів, що

склались у навчальному чи виробничому процесах, а й закласти нові підходи до розв'язання конкретних або проблемних ситуацій професійного характеру [3].

4. Конкурс професійної майстерності – це ефективна форма демонстрації своїх здібностей у вигляді трудового змагання. Реалізується через впровадження передових прийомів і методів праці, нової техніки і прогресивної технології, виявлення кращих індивідуальних показників, підвищення інтересу до професії та її популяризації.

5. Тижні циклових комісій (або предметні тижні) – це комплекс позааудиторних навчально-виховних заходів, спрямованих на мотивацію професійного розвитку, поглиблення та поширення знань з професійних дисциплін, розвиток творчості майбутніх фахівців.

6. Професійні фестивалі – заходи позааудиторної навчальної діяльності які моделюють в студентів перспективи майбутньої професійної самореалізації, знайомлять з передовими досягненнями у обраній спеціальності.

7. Ігрові технології (ділові ігри) – технології, що моделюють у навчальному процесі взаємини і умови реального професійного життя або виробництва

8. Web-квест – це сучасна технологія, яка основана на елементах проектної технології навчання і орієнтована на пошукову діяльність студентів з чітким професійним вектором.

9. Майстер-клас – це одна з форм ефективного професійного, активного навчання, що реалізується через передачу авторської чи професійної майстерності. Під час майстер-класу, модератор (або майстер) демонструє студентам, як застосовувати на практиці професійні прийоми, методи і технології.

10. Воркшоп – це формат позааудиторного навчального заходу, що допомагає студентам отримати знання та одночасно застосувати їх на практиці для формування певних навичок.

11. Івент – масова подія, захід, або свято професійного спрямування. Наприклад в коледжі проводиться заходи до Дня маркетолога, Дня економіста, Дня юриста та інші.

Отже, трансформаційні та інтеграційні процеси, що відбуваються сьогодні в житті українського суспільства, стосуються всіх сфер його діяльності, а особливо освітньої, яка складає фундаментальну основу соціально-економічного розвитку Української держави, що зумовлює потребу реформування освіти на всіх рівнях. Одним зі шляхів оновлення змісту фахової передвищої освіти є узгодження навчальних технологій із сучасними потребами ринку праці та орієнтація навчальних програм на компетентнісний підхід та створення ефективних механізмів його запровадження в навчальних закладах.

ДЖЕРЕЛА

1. Дороніна Т.О. Теорія і практика вищої професійної освіти в Україні : навч.-метод. комплекс / [авт.-укл. Т. О. Дороніна]. – Кривий Ріг : КДПУ, 2018. – 134 с. – (Серія «Магістратура»)
2. Рябова З.В. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / З. В. Рябова, І. І. Драч, Н. О. Приходькіна, Н. В. Любченко [та ін.] ; Ун-т менедж. освіти НАПН України. – Київ, 2017. – 316 с.
3. Фамілярська Л. Практики оновлення підходів освітньої взаємодії в умовах дистанційного навчання / Електронний науково-педагогічний журнал «Житомирщина педагогічна», №1/2022